

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001166

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-03-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Білан Анна Олександрівна

2. Anna Bilan

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 22-12-2023

Спеціальність за освітою: Публічне управління та адміністрування

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 2940

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.71.45

Тема дисертації:

1. Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку освітньої сфери
2. Strategic directions of socio-economic development of the educational sphere

Реферат:

1. Дисертаційне дослідження присвячене розробленню теоретико-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо реалізації стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку освітньої сфери на рівні територіальних громад, регіонів та держави. Для досягнення мети дослідження здійснено комплексний аналіз наукових праць, міжнародного досвіду, стратегічних та планувальних документів загальнодержавного та регіонального рівня, визначено особливості й тенденції соціально-економічного розвитку освітньої сфери. Розглянуто та проаналізовано наявні підходи до визначення категорій «розвиток» та «соціально-економічний розвиток», уточнено їх взаємозв'язок. За результатами аналізу внутрішньої ефективності освіти в Сумській області на прикладі закладів загальної середньої освіти встановлено, що окремі показники не задовольняють умові соціально-економічної нормалі, внаслідок чого не забезпечується ефективне функціонування освітньої сфери на рівні повної загальної середньої освіти, що в подальшому може мати

негативні наслідки, оскільки освітня галузь є джерелом формування робочої сили для решти галузей економіки. У роботі обґрунтовано потребу використання в системі оцінки ефективності такого розвитку критерію «доцільності», оскільки саме його показники відображають ступінь охоплення освітньою сферою суспільних потреб та удосконалено перелік показників, за якими здійснюватиметься така оцінка. Водночас розширено напрями впливу якості освіти на соціально-економічний розвиток суспільства, зокрема в частині забезпечення відповідного рівня загального інтелектуального розвитку населення як чинника економічного розвитку територій. Обґрунтовано використання комплексного підходу до вирішення зумовлених обмеженими фінансовими ресурсами проблемних питань щодо створення умов задоволення соціально-економічних потреб населення. У роботі враховано передбачені в Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки очікувані показники реалізації стратегічного напрямку щодо створення умов для фіксованого широкосмугового доступу до Інтернету соціальними закладами. Проаналізовано демографічну ситуацію в Сумській області протягом 2018–2021 років та частку дітей шкільного віку й учнів, які здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, обґрунтовано необхідність оптимізації мережі закладів освіти для підвищення рівня якості наданих послуг. Встановлено, що кількість населення й мережа закладів освіти безпосередньо пов'язані з соціально-економічним розвитком територіальних громад, регіону та країни в цілому. Визначено роль якісного обліку всіх дітей шкільного віку, які проживають чи перебувають на території громади, прийняття рішень про закріплення території та формування економічно ефективної мережі закладів освіти в забезпеченні права на здобуття обов'язкової освіти та економічному розвитку територій. Обґрунтовано потребу розмежування політики розвитку сільських і міських шкіл, застосування стратегічно релевантного територіального підходу до формування мережі закладів освіти, використання даних про неї як індикатора соціально-економічного розвитку освітньої сфери. За результатами аналізу інструментарію формування ефективної освітньої мережі в контексті реалізації стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку освітньої сфери виявлено потребу його розвитку та вдосконалення, впровадження нових підходів до застосування. Запропоновані в дослідженні шляхи реалізації стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку освітньої сфери передбачають застосування вдосконаленого механізму визначення обсягу освітньої субвенції на основі кількісних та якісних показників для розрахунку зазначених видатків, оновлений підхід до ощадливого використання та розподілу ресурсів соціальної інфраструктури через відкриття локацій техніко-технологічної підтримки, а також окреслюють напрями вдосконалення правового/нормативного підґрунтя для впровадження ефективних інструментів соціально-економічного розвитку освітньої сфери, реалізації нових підходів інфраструктурного забезпечення освітніх послуг, діяльності закладів і установ соціальної інфраструктури.

2. The dissertation research is aimed at development of theoretical and methodological approaches and practical recommendations for the implementation of strategic directions of socio-economic development of the educational sphere at the level of territorial communities, regions and the state. To achieve the goal of the research, a comprehensive analysis of scientific works, international experience, strategic and planning documents of the national and regional level was carried out, features and trends of socio-economic development of the educational sphere were determined. The existing approaches to defining the categories “development” and “socio-economic development” were considered and analyzed, and their relationship was clarified. The country's economic development is ensured through effective planning and implementation of strategic documents, so the issue of proper organization of the functioning of all links in the spheres of public life is fundamental for socio-economic development. The carried-out analysis of the state of socio-economic development of the educational sphere shows that the approaches to the formation and implementation of strategic directions for the development of the educational sphere need to be revised, and the tools and mechanisms need to be further improved. The identified problematic issues of education development in rural areas and the insufficient level of satisfaction of the socio-economic needs of the residents of rural communities necessitate the expansion of the directions of development of rural areas, the introduction of cost-effective mechanisms with their reflection in the content of tasks and activities of state programs and strategies. According to the results of the analysis of the internal efficiency of education in the Sumy region, using the example of general secondary education institutions,

it was established that certain indicators do not meet the conditions of the socio-economic norm, as a result of which the effective functioning of the educational sphere at the level of full general secondary education is not ensured. The use of an integrated approach to solving problematic issues caused by limited financial resources concerning creation of conditions for meeting the socio-economic needs of the population is substantiated. The work takes into account the expected indicators of the implementation of the strategic direction of creating conditions for fixed broadband access to the Internet by social institutions provided for in the State Strategy for Regional Development for 2021-2027. The demographic situation in the Sumy region during 2018-2021 and the share of school-age children and students who receive education in general secondary education institutions were analyzed, the need to optimize the network of education institutions to improve the quality of services provided was substantiated. According to the results of the analysis of the tools for the formation of an effective educational network in the context of the implementation of strategic directions of socio-economic development of the educational sphere, the need for its development and improvement, the introduction of new approaches to application was identified. Ensuring the objective distribution of the service territory between education institutions, as well as the continuous interaction of the structural unit responsible for the creation and constant updating of the register with other entities that have information about school-age children living in the community, is the basis for the formation of state policy in the field of education, ensuring state guarantees, fair and effective distribution of educational subvention, development of social infrastructure for meeting socio-economic needs, creating a cost-effective network of education institutions. The introduction of information and communication technologies in the educational sphere is a priority area of policy not only in Ukraine, but also in other countries of different levels of development. Informatization and digitization of industries is a strategic guideline for socio-economic development of industries, which is reflected in strategic documents of national and regional importance. The results of the research confirmed that the provision of modern computer equipment, timely updating of the material and technical base and the creation of conditions for access to the Internet are the basis for the provision of quality educational services and the solution of problematic issues of meeting the socio-economic needs of the population. The results of the study substantiate the need to take into account and implement this benchmark in the strategic directions of socio-economic development of the education sector.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Білан А.О. Організаційно-економічний підхід вирішення питань доступності освітніх послуг в контексті реалізації напрямів соціально-економічного розвитку освітньої сфери. Економічний простір. 2022. № 182. С. 131–136. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-21>
- 2. Білан А.О. Практичні аспекти удосконалення механізму фінансування освітніх послуг як складової стратегічного напрямку соціально-економічного розвитку освітньої сфери. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2023. Вип. 47. С.139–144. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-24>
- 3. Білан А.О. Стратегічне управління економічним розвитком територіальної громади в умовах децентралізації. Проблеми системного підходу в економіці: зб. наук. пр. Нац. авіац. ун-ту. Київ: Вид-во НАУ, 2022. Вип. 3 (89). С. 32–37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2022-3-5>

- 4. Божкова В.В., Білан А.О. Сутність державної інформаційної політики в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 11. С. 106–110. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.11.106>
- 5. Кудріна О. Ю., Білан А. О. Аналіз ефективності організації обліку дітей дошкільного та шкільного віку. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8427>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.6>
- 6. Білан А.О. Актуальні питання державного регулювання соціально-економічного розвитку освітньої сфери. Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.; м. Київ (27 квітня 2023 р.) Київ. 2023. С. 147–149
- 7. Білан А.О. Актуальні питання соціально-економічного розвитку регіону. Студентська звітна конференція: Матеріали результатів наукових досліджень молодих науковців. Суми: Вид-во фізико-математичного факультету СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. Випуск 17. С. 6–7
- 8. Білан А.О. Аналіз діяльності органів місцевого самоврядування як інноваційний інструмент для сталого розвитку. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». 2021. № 5. С. 25–28. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.06.2021.001>
- 9. Білан А.О. Державне регулювання регіонального розвитку як фактор впливу на міграційний рух. Сучасний менеджмент: проблеми та перспективи розвитку: матеріали 4-ої Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Херсон, 21 трав. 2019 р.). Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. С. 212–215
- 10. Білан А.О. Оптимізація мережі закладів освіти в умовах воєнного стану. Цілі сталого розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі: матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених (м. Київ, 20 жовт. 2022 р.). Київ : Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2022. С. 14–16.
- 11. Білан А.О. Роль освіти для сталого розвитку територіальних громад (на прикладі Сумської області). Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції молодих учених (м. Львів, 28–29 квіт. 2021 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. С. 351–352
- Білан А.О. Роль освіти у соціально-економічному розвитку держави. Теорія і практика сучасної економіки : матеріали XXIII Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Черкаси, 20 жовт. 2022 р.). Черкаси: ЧДТУ, 2022. С. 15–17
- Білан А.О. Роль сфери освіти для функціонування економіки в умовах воєнного стану. Наука та інновації сучасного світу. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Видавництво «Когнум». Лондон, Великобританія. 2022. С. 682–685. URL: <https://sci-conf.com.ua/iii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-innovation-of-modern-world-24-26-11-2022-london-velikobritaniya-arhiv/>
- 14. Божкова В.В., Білан А.О. Електронне урядування як інструмент розвитку інформаційного суспільства в Україні. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Херсон, 18-19 квітня 2019 р.). Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. С. 274–276

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U109191 0121U113610

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кудріна Ольга Юріївна
2. Olga Kudrina

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Манн Руслан Володимирович
2. Ruslan V. Mann

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський державний технологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 05390336

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 460, Черкаси, Черкаський р-н., 18006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ключ Юлія Ігорівна
2. Yliu I. Klus

Кваліфікація: д. е. н., професор

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, буд. 17, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Прокопенко Ольга Володимирівна

2. Ольга В. Прокопенко

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Омеляненко Віталій Анатолійович

2. Omelianenko Vitalii

Кваліфікація: доктор економічних наук, професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.com/citations?hl=ru&authuser=1&user=BrAt38wAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ілляшенко Наталія Сергіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ілляшенко Наталія Сергіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Чистякова Ірина Анатоліївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна